

Kinesisk energijätte storägare i Sverige

China General Nuclear Power Group (CGN) är majoritetsägare i Europas största landbaserade vindkraftspark – Markbygden Ett i Piteå. Foto: Magnus Hjalmarson Neideman

Investeringar som kan hota Sveriges säkerhet ska nu hårdgranskas. Säpo larmar om Kina – men ett statligt bolag från landet är redan storägare i svensk vindkraft. Och det kan finnas risker.

Säpo har återigen tryckt på varningsknappen.

I sin årsbok från den 21 februari pekar de ut Kina som ett av de största hoten mot Sverige – och strategiska investeringar nämns särskilt. För första gången någonsin kan samtidigt utländska investeringar i skyddsvärd verksamhet nu granskas och förbjudas i Sverige.

– Vi ska fånga det som verkligen kan utgöra en risk för Sveriges säkerhet, säger Lars-Göran Larsson.

Han är chef för enheten för utländska direktinvesteringar på Inspektionen för strategiska produkter (ISP) som ansvarar för granskningarna.

De senaste åren har en statlig kinesisk energijätte rönt stor uppmärksamhet – men frågan är om kinesiska vindsnurror i norra Sverige nu kan hamna under lupp.

Säpo skriver [i sin lägesbild](#) att Kinas utlandsinvesteringar ”utgör en möjlig svensk sårbarhet utifrån risken för politiska och ekonomiska påtryckningar”. Det är bedömningar som ISP noggrant lyssnar på.

Lars-Göran Larsson vill inte själv nämna Kina, men säger:

– Ja, pekar andra myndigheter ut vissa länder är det klart att vi måste ta hänsyn till det. Vi existerar inte i ett vakuum från omvärlden, säger Lars-Göran Larsson.

Bland annat ska investeringar i kritisk infrastruktur prövas av ISP, som i den viktiga energisektorn. Sverige har ett skriande behov av mer el. Samtidigt har sektorns sårbarhet hamnat i strålkastarljuset under kriget i Ukraina.

Och i dag finns alltså kinesiska investeringar i sådan infrastruktur.

China General Nuclear Power Group (CGN), som lyder under det kinesiska kommunistpartiet, är nämligen storägare i svensk vindkraft. Energijätten har investerat många miljarder i olika projekt – från Pajala i norr till Ockelbo i mellersta Sverige.

Nu tror en Kinaanalytiker att investeringar av bolaget skulle ha nagelfarits av granskningsorganet om det hade funnits på plats tidigare. Det är inte möjligt att göra granskningar i efterhand, och den nya lagen trädde i kraft den 1 december i fjol. Däremot kan förändringar i en befintlig investerings ägarstruktur leda till granskning.

Kopplas till kommunistpartiet

Oscar Almén jobbar vid Totalförsvarets forskningsinstitutet (FOI) och har kartlagt kinesiska investeringar i skyddsvärd verksamhet.

– Det är inte bra att hamna i en känslig beroenderelation till en auktoritär stat. Ifall vi kommer i en situation där relationerna är spända och känsliga så kan det användas som ett påtryckningsmedel, säger han.

Finns det skäl att misstänkliggöra ett bolag bara för att det kommer från ett visst land?

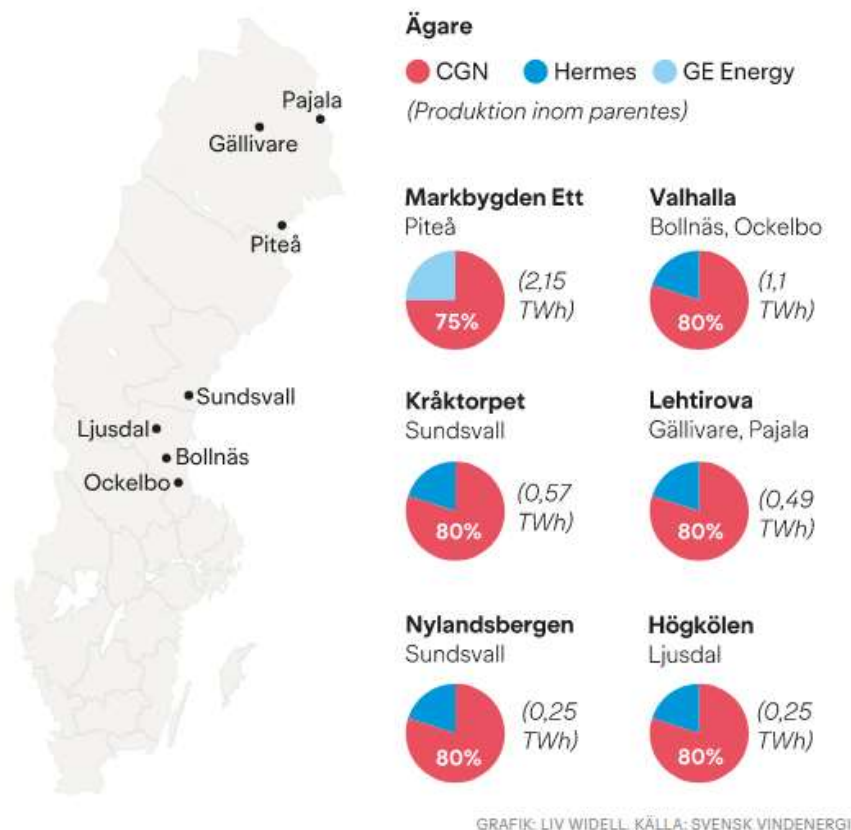
– Det land ett företag kommer ifrån har stor betydelse. Jag tycker att man ska vara explicit: I Kinas fall handlar det om att kommunistpartiet bestämmer allting. Tar man emot en investering från Kina ska man vara medveten om den risken.

Ett möjligt hot som pekas ut i den nya lagen är om en statlig aktör påverkar investeraren.

– Det kan vara väldigt många olika saker som kan utgöra en risk för Sveriges säkerhet. Det kan vara en risk att saker som är skyddsvärda hamnar i fel händer, kan användas på fel sätt eller mot Sverige. Eller så kan det störa försörjningskedjor, säger Lars-Göran Larsson från ISP.

Kinesisk vindkraft i Sverige

Det kinesiska energibolaget CGN är majoritetsägare i sex olika vindkraftsprojekt.

Grafik: Liv Widell. Källa: Svensk vindenergi

Det var 2018 och 2019 som CGN via dotterbolag köpte in sig i svensk vindkraft. Ett av projekten där det kinesiska bolaget är majoritetsägare finns i Europas största landbaserade vindkraftspark – Markbygden Ett i Piteå.

Svensk vindenergi har kartlagt projekten. Branschorganisationen väntar sig att nästan 7 procent av den totala elproduktionen från vindkraft i Sverige kommer från de kinesiska projekten år 2026.

– Jag tror att man i dag skulle säga nej till investerare som kommer från Kina, Ryssland, Nordkorea eller Iran om man bedömer att det är kritisk infrastruktur, säger Tomas Hallberg, ansvarig för tillstånd vid Svensk vindenergi.

I EU blev Sverige det 21:a landet att införa ett nationellt granskningsystem.

– Sverige är bland de sista i klassen att införa en sådan här lagstiftning, vilket är synd. Jag tror att det är bra för alla branscher. Eftersom regelverket i stort sett är lika för alla EU-länder ger det varken en konkurrensmässig fördel eller nackdel när det handlar om att locka investeringar för att klara omställningen, säger Tomas Hallberg.

Så kan påtryckningarna gå till

FOI-analytikern Oscar Almén ser inte att det kinesiska ägandet i svensk vindkraft utgör ett akut hot eftersom det inte rör sig om marknadsdominans. Men han pekar på flera risker.

– Det finns inte nödvändigtvis en geopolitisk strategi eller säkerhetspolitiskt intresse i själva investeringen. Men den kan få geopolitiska konsekvenser.

Det finns flera internationella exempel då Kina har använt sitt ekonomiska inflytande som påtryckningsmedel, det som på engelska kallas för *economic statecraft*.

Som under pandemiåret 2020 när Australien ville se en oberoende utredning av coronavirusets ursprung. Handeln mellan länderna är omfattande – och [Kina införde restriktioner](#) mot australiska varor som uppskattningsvis var värda 20 miljarder dollar. Det handlade bland annat om kött, vin och korn. Den inledande smällen var hårt, men Australien hittade sedan nya marknader för att säkra sina exportintäkter.

Oscar Almén säger också att påtryckningen kan vara subtil.

– Kinesiska kommunistpartiet tål inte någon form av kritik, så det kan också bli en form av själv censur som läggs på svenska kommuner och andra offentliga myndigheter, vilket i sig är ett problem.

För fem år sedan svartlistades energibolaget CGN av USA. Från myndighetshåll [kom anklagelser om stöld](#) av amerikansk teknik för militär användning. Amerikanska företag förbjöds därmed att sälja till bolaget.

Alla som SvD pratat med lyfter att utländska investeringar i sig är viktiga för svensk ekonomi – så länge det sker utan säkerhetsrisk.

Lars-Göran Larsson från ISP ser samtidigt problem med att det generellt kan finnas investerare på svensk mark som utgör potentiella hot och i dag skulle ha rödflaggats.

– Eftersom staten har sagt att det är ett problem så gäller det för oss också.

SvD har sökt CGN i Europa och Sverige för en kommentar.

Nya lagen om granskning av utländska direktinvesteringar

- Lagen ska hindra utländska direktinvesteringar i skyddsvärd verksamhet som kan skada Sveriges säkerhet, allmän ordning eller allmän säkerhet.
- Sju områden av skyddsvärd verksamhet omnämns, bland annat samhällsviktig verksamhet. Det handlar till exempel om elförsörjning.
- Inspektionen för strategiska produkter (ISP) ansvarar för granskningarna. Hittills, till den 13 mars 2024, har myndigheten beslutat om att granska åtta ärenden. Vilka det är omfattas av sekretess.

Källa: Svensk författningssamling och ISP

Kinesiskt deläggande i svensk vindkraft

CGN:s andel av ny vindkraft åren 2018 till 2026 ligger på 10 procent sett till produktion i terawattimmar (TWh). Totalt väntas bolaget stå bakom 6,8 procent av den totala vindkraftsproduktionen år 2026.

Bolaget har totalt investerat 13 miljarder kronor i projekten, vilket motsvarar drygt 9 procent av totala investeringar i ny vindkraft på 141 miljarder kronor 2018–2026.

Markbygden Ett i Piteå

CGN äger 75 procent, GE Energy Financial Services äger 25 procent. CGN köpte sin andel 18 juli 2018 av Green Investment Group. Driftstart 2019. Total installerad effekt på 644 megawatt (MW) och förväntad normalårsproduktion 2,15 TWh.

Valhalla i Bollnäs och Ockelbo

CGN äger 80 procent, Hermes äger 20 procent. Bolagen köpte projektet 23 september 2019 av Aquila Capital. Driftstart 2020. Total installerad effekt på 357 MW och förväntad normalårsproduktion 1,1 TWh.

Kråktorpet i Sundsvall

CGN äger 80 procent, Hermes äger 20 procent. Bolagen köpte projektet 23 september 2019 av Aquila Capital. Driftstart 2019. Total installerad effekt på 163 MW och förväntad normalårsproduktion 0,57 TWh.

Lehtirova i Gällivare och Pajala

CGN äger 80 procent, Hermes äger 20 procent. Bolagen köpte projektet 23 september 2019 av Aquila Capital. Driftstart 2018. Total installerad effekt på 148 MW och förväntad normalårsproduktion 0,49 TWh.

Nylandsbergen i Sundsvall

CGN äger 80 procent, Hermes äger 20 procent. Bolagen köpte projektet 23 september 2019 av Aquila Capital. Driftstart 2019. Total installerad effekt på 68 MW och förväntad normalårsproduktion 0,25 TWh.

Höökölen i Ljusdal

CGN äger 80 procent, Hermes äger 20 procent. Bolagen köpte projektet 23 september 2019 av Aquila Capital. Driftstart 2018. Total installerad effekt på 68 MW och förväntad normalårsproduktion 0,25 TWh.

Källa: Svensk vindenergi